

La Llengua Catalana en el seu Context. Ús i Realitat Social

Codi: 42495
Crèdits: 10

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4313382 Estudis Avançats de Llengua i Literatura Catalanes	OT	0	0

Professor/a de contacte

Nom: Daniel Casals Martorell

Correu electrònic: Daniel.Casals@uab.cat

Equip docent

Albert Branchadell Gallo

Daniel Casals Martorell

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Equip docent extern a la UAB

Emili Boix Fuster (UB)

Núria Alturo Monné (UB)

Prerequisits

Els que es demanen per fer el màster.

Objectius

Aquest mòdul té com a objectiu proporcionar una formació específica en la variació social i funcional de la llengua catalana, així com en el context sociolingüístic en què estan imbricades. L'alumne es familiaritzarà amb els principals enfocaments teòrics que analitzen aquesta variació i amb les principals metodologies corresponents. Així l'alumne estarà preparat per a comprendre la complexitat de la variació social i funcional i, per tant, podrà prendre decisions pràctiques que afecten l'ús social de la llengua catalana, en l'administració, en els mitjans de comunicació i en la creació literària, entre d'altres.

Competències

- Aplicar els mètodes d'investigació propis dels àmbits lingüístic i literari.
- Produir informes sobre activitats o obres lingüístiques o literàries.
- Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, tot i ser incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.

- Que els estudiants sàpiguen comunicar les seves conclusions, així com els coneixements i les raons últimes que les fonamenten, a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar els nous mètodes de treball en investigació social i funcional de la llengua.
2. Aplicar les normatives lingüístiques que afecten les diferents varietats i la legislació que determina l'ús de la llengua.
3. Produir informes sobre la problemàtica d'ús del català en una societat multilingüe.
4. Produir informes sobre l'ús de les diverses varietats socials i funcionals en la societat catalana actual.
5. Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, tot i ser incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
6. Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.
7. Que els estudiants sàpiguen comunicar les seves conclusions, així com els coneixements i les raons últimes que les fonamenten, a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.

Continguts

BLOC 1

Professora: Núria Alturo Monné (UB)

Programa

1. Conceptes bàsics: context, discurs, multimodalitat, gènere, tipus de text, estil, registre, variació funcional.
2. Perspectives funcionals sobre el llenguatge. Aproximació a quatre models teòrics i metodològics que adopten una perspectiva funcional per a l'estudi de la llengua: l'Etnografia de la Comunicació, l'Anàlisi Crítica del Discurs, la Lingüística Sistèmica Funcional i la Gramàtica Funcional Discursiva.
3. Recursos per a l'estudi de la llengua oral: corpus per a l'estudi de la llengua catalana oral; fonaments i mètodes de la transcripció discursiva.

BLOC 2

Professor: Emili Boix-Fuster (UB)

Programa

La sociolingüística de la societat i la sociolingüística de la llengua. La sociolingüística del poder (la metàfora del mercat) de Pierre Bourdieu: capitals, camps i *habitus*. Per què s'adopta i es rebutja el català?

1. La sociolingüística de la societat. Les ideologies lingüístiques: autenticitat i anonimat. La transmissió lingüística intergeneracional (TLI), com a prioritat per a Fishman i com a manifestació destacada d'ideologies. La vitalitat etnolingüística subjectiva. La TLI: els qüestionaris de les entrevistes semidirigides de final obert.
2. La TLI: primers resultats qualitius i quantitius als països de llengua catalana.
3. La sociolingüística de la llengua. La variació sociolectal en català.
4. La variació sociolectal i plurilingüe en la literatura i els mitjans de comunicació: *Pigmalió*, *L'home de la maleta* i les variants sociolectals de (pare/mare) com a exemples. El Corpus Sociolectal (COS) de la UB.
5. Posada en comú del treball de curs i conclusió.

BLOC 3

Professor: Albert Branchadell Gallo (UAB)

Programa

- 1 Models de política lingüística: l'organització política de la diversitat lingüística.
- 2 Constitució Espanyola i estatuts d'autonomia: l'organització del plurilingüisme a l'Estat espanyol
- 3 La normalització lingüística als territoris de parla catalana: principis bàsics i evolució (1978-2018).
- 4 El model lingüísticoeducatiu de Catalunya: de la Llei de normalització (1983) a la Llei d'educació (2009). Les controvèrsies sobre la llengua vehicular (STC 337/1994, STC 31/2010 i jurisprudència posterior).
- 5 La posició del català a les institucions de l'Estat i a les institucions europees.
- 6 Perspectives de futur: el debat sobre el règim lingüístic d'un possible estat català independent.

BLOC 4

Professor: Daniel Casals i Martorell (UAB)

Programa

- 1 El procés d'estandardització de llengües minoritzades.
- 2 L'extensió social de la llengua als mitjans de comunicació: cronologia i etapes.
- 3 L'atenció a la llengua als mitjans de comunicació.
- 4 Els models lingüístics dels mitjans de comunicació en català.
- 5 L'aplicació del model als informatius, a l'entreteniment i a la publicitat.
- 6 La ficció com a instrument d'educació i de cohesió social.

Metodologia

Classes expositives, aprenentatge basat en problemes, realització d'activitats pràctiques i treballs, presentació oral de treballs, debats, participació en activitats complementàries.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Exposició de temes, pràctiques d'aula i exercicis de reforç per grup	50	2	1, 2, 3, 4, 7
Tipus: Supervisades			
Feina tutoritzada	70	2,8	1, 2, 3, 4, 7
Tipus: Autònomes			
Estudi de la matèria - Lectura crítica de textos - Anàlisi de dades - Redacció de treballs	120	4,8	

Avaluació

L'avaluació es basarà en la realització i superació dels treballs, exercicis o presentacions. encomanats en cada bloc. S'avaluarà el coneixement de la matèria i la capacitat d'aplicar-ne els mètodes i els conceptes. La nota final serà la suma ponderada de les puntuacions obtingudes en cada bloc. S'obtindrà un "no presentat" quan no s'hagi fet un dels quatre blocs.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Resolució d'exercicis - Lliurament de treballs - Presentacions orals	100%	10	0,4	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7

Bibliografia

Bloc 1:

Alturo, Núria; Bladas, Òscar; Payà, Marta; Payrató, Lluís (ed.) (2004): *Corpus oral de registres. Materials de treball*. Barcelona: Publicacions de la Universitat de Barcelona.

Alturo, Núria; Keizer, Evelien; Payrató, Lluís (ed.) (2014): *The interaction between context and grammar in Functional Discourse Grammar. Pragmatics*, 24 (Monogràfic). Disponible a <
https://ipra.uantwerpen.be/main.aspx?c=*HOME&n=1480>

Bibliografia de pragmàtica i anàlisi del discurs (BiPAD-cat). Recurs en línia. Disponible a <
<http://www.ub.edu/grepad/bd/bipad-cat/>>

Castellà Lidon, Josep Maria (2001): *La complexitat lingüística en el discurs oral i escrit: densitat lèxica, composició oracional i connexió textual*. Barcelona: Universitat de Barcelona. Tesi doctoral. Disponible a <
<http://www.tdx.cat/bitstream/handle/10803/7486/tjcl1de2.pdf?sequence=1>>

Cuenca, Maria Josep (2014): "The use of demonstratives and context activation in Catalan parliamentary debate". *Discourse Studies*, 16: 729-752.

Curell, Hortènsia (2013): "Politeness and cultural styles of speaking in Catalan". Payrató, Lluís; Cots, Josep Maria (ed.): *The Pragmatics of Catalan*. Berlín/Boston: De Gruyter Mouton. 273-308.

Grup d'Estudis de Pragmàtica i Anàlisi del Discurs (GrEPAD) (2017): *Bibliografia de pragmàtica i anàlisi del discurs (BiPAD-cat)*. Barcelona: Dipòsit Digital de la Universitat de Barcelona. Disponible a <
<http://hdl.handle.net/2445/112146>>

Payrató, Lluís (ed.) (1998): *Oralment. Estudis de variació funcional*. Barcelona: Universitat de Barcelona - Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Payrató, Lluís (2012): "L'anàlisi del discurs al segle XXI: reflexions crítiques a l'entorn del context comunicatiu i la multimodalitat". Dins Vicent Salvador (ed.), *L'ull despert. Anàlisi crítica dels discursos d'avui*. València: Edicions Tres i Quatre. 105-149.

Payrató, Lluís (2016): "Multimodalitat i llengua oral. Ensenyant les fronteres del llenguatge". *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, 70: 43-49. (Versió espanyola: "Multimodalidad y lengua oral. Enseñando las fronteras del lenguaje". *Textos. Didáctica de la Lengua y de la Literatura*, 73: 43-49.)

Payrató, Lluís; Alturo, Núria (ed.) (2002): *Corpus oral de conversa col·loquial*. Materials de treball. Barcelona:

Publicacions de la Universitat de Barcelona.

Payrató, Lluís; Cots, Josep Maria (ed.) (2013): *The Pragmatics of Catalan*. Berlín/Boston: De Gruyter Mouton.

Payrató, Lluís; Fitó, Jaume (ed.) (2008): *Corpus audiovisual plurilingüe*. Barcelona: Publicacions de la Universitat de Barcelona.

Payrató, Lluís, Nogué, Neus (eds.) (2013): *Estil i estils. Teoria i aplicacions de l'estilística*. Universitat de Barcelona - PPU. Disponible en obert a Publicacions de la Universitat de Barcelona <<http://www.publicacions.ub.edu/refs/grup-estudi-variacio/ficha.aspx?cod=08385>>

Salvador, Vicent (2013): "Metaphor and style in Catalan". *The Pragmatics of Catalan*. Berlín/Boston: De Gruyter Mouton. 309-330.

Tuson, Amparo (1995): *Anàlisi de la conversa*. Barcelona: Empúries.

Viana, Amadeu (2006): "Humor i argumentació en la conversa ordinària: una aproximació". Alturo, Núria; Josep Besa; Òscar Bladas i Neus Nogué (ed.): *L'argumentació*. Barcelona: Universitat de Barcelona i Promociones y Publicaciones Universitarias (PPU). Disponible en obert a Publicacions de la Universitat de Barcelona <<http://www.publicacions.ub.edu/ficha.aspx?cod=08382>>

Bloc 2:

Boix, Emili (1998) "La variació social". *Caplletra. Revista Internacional de Filologia* 25, 135-132.

Boix, Emili (1999) "Papà, papa, pare nostre. Un exercici de dialectologia social". *Revista de Llengua i Literatura*, 18, 445-473.

Boix, Emili (2007) "Els Pigmalions de Joan Oliver i Xavier Bru de Sala: dues adaptacions separades per quaranta anys". *Els Marges* 78, 55-80.

Boix, E. (1999) "L'entrevista semidirigida en sociolingüística. Alguns suggeriments artesanals", a E. Boix, Núria Alturo (et al.) *El contacte i la variació lingüística: Descripció i metodologia*. Barcelona: PPU, 239-283.

Boix, E. (2001) "Varietats socials". A: F. Vallverdú i J. Bañeres (eds.) *Enciclopèdia de la Llengua Catalana*. Barcelona: Eds. 62.

Boix, Emili (2007) *Corpus de Varietats socials. Materials de treball*. Barcelona: Edicions de la Universitat de Barcelona.

Boix-Fuster, Emili (2009) *Català o castellà amb els fills? La transmissió de la llengua en famílies bilingües a Barcelona*. Sant Cugat del Vallès: Rourich.

Boix-Fuster, Emili; i Torrens, Rosa M. (eds.) (2011) *Les llengües al sofà. El plurilingüisme familiar als països de llengua catalana*. Lleida: Pagès editors.

Bourdieu, Pierre (1982) *Ce que parler veut dire*. Paris: Fayard.

Briguglia, Caterina (2013) *Dialecte i traducció literària. El cas català*. Vic: Eumo.

Montoya, Brauli i Mas, Antoni (2012) *La transmissió familiar del valencià*. València: Acadèmia Valenciana de la Llengua.

Pomares, Joaquim (1997) *Diccionari del català popular i d'argot*. Barcelona: Eds. 62.

Sabater, Antònia (2012) *Els senyors de Palma. Història oral*. Palma de Mallorca: Edicions Documenta Balear.

Schieffelin, Bambi B. et al. (2012, or. anglès 1998) *Ideologies lingüístiques*. Madrid: Catarata.

Subirats, Marina (2012) *Barcelona: de la necessitat a la llibertat. Les classes socials al tombant del segle XXI*. Barcelona: L'Avenç.

Bloc 3:

Argelaguet, Jordi (1993). "La definició del problema de la llengua catalana a Catalunya durant l'elaboració del marc normatiu de la política lingüística de la Generalitat". *Treballs de Sociolingüística Catalana* 11: 79-87.

Argelaguet, Jordi (1998). *El procés d'elaboració de la Llei de política lingüística*. Barcelona: Editorial Mediterrània.

Castellà, Santiago (2018). "La protecció de la llengua catalana per la Carta europea de les llengües regionals o minoritàries: una mirada als disset anys de l'entrada en vigor a l'Estat espanyol". *Revista de Llengua i Dret* 69: 91-102. DOI: 10.2436/rld.i69.2018.3156

Corretja i Torrens, Mercè (2016). "L'impacte de la revisió judicial i de la LOMCE en el model lingüístic de l'escola catalana: estat de la qüestió". *Revista de Llengua i Dret* 65: 76-89. DOI: 10.2436/20.8030.02.134

Estudi sobre l'estat de compliment dels acords signats pel Govern espanyol amb les institucions comunitàries sobre l'ús de la llengua catalana en el seu si. Barcelona: horitzó.eu, 2009.

Milian-Massana, Antoni (2007). "El règim jurídic de la llengua catalana amb l'Estatut d'autonomia de Catalunya del 1979: balanç i perspectives". *Revista de Llengua i Dret* 47: 307-349.

Milian-Massana, Antoni (2008). "Languages that are official in part of the territory of the Member States: Second-class languages or institutional recognition in EU law?". A: Arzo, Xabier (dir.): *Respecting Linguistic Diversity in the European Union*. Amsterdam: John Benjamins, 191-229.

Milian-Massana, Antoni (2011). "Principis i criteris en la jurisprudència del Tribunal Constitucional espanyol en matèria lingüística". A: Milian-Massana, Antoni (coord.). *Jurisprudències constitucionals en matèria lingüística : principis i criteris*. Barcelona: Institut d'Estudis Autònoms.

Mir i Sala, Narcís (2006). "Els acords administratius signats pel govern espanyol sobre l'ús oficial de les llengües espanyoles diferents del castellà en el si de les institucions i els organismes de la Unió Europea". *Revista de Llengua i Dret* 46: 317-358.

Pla Boix, Anna M. (coord.) (2017). *Reptes del dret lingüístic català. Reflexions per a un debat crític*. Barcelona: Institut d'Estudis de l'Autogovern.

Pons Parera, Eva i Anna M. Pla Boix (2007). "La llengua en el procés de reforma de l'Estatut d'autonomia de Catalunya (2004-2006)". *Revista de Llengua i Dret* 47: 183-226.

Pueyo, Miquel i Albert Turull (2003). *Diversitat i política lingüística en un món global*. Barcelona: Editorial UOC i Editorial Pòrtic.

Puig Salellas, Josep M. (1995). "La llengua a l'ensenyament (Comentari a la Sentència del Tribunal Constitucional 337/1994, de 23 de desembre)". *Revista de Llengua i Dret* 23-40.

Revista Catalana de Dret Públic. Especial Sentència 31/2010 del Tribunal Constitucional, sobre l'Estatut d'autonomia de Catalunya de 2006.

Ridao i Martín, Joan (2009). "El règim jurícolingüístic al nou estatut. Principis i àmbits". *Revista de Llengua i Dret* 52: 371-390.

Ridao i Martín, Joan (2015). "La LOMCE o la construcció d'un dret educatiu inexistent: el de triar el castellà com a llengua vehicular". *Revista de Llengua i Dret* 63: 77-91. DOI: 10.2436/20.8030.02.94

Sendra, Montserrat i F. Xavier Vila (2016). "L'estatus de les llengües a la República Catalana: una breu anàlisi del desenvolupament del debat". *Els Marges* 108: 33-50.

Spolsky, Bernard (2004). *Language Policy*. Cambridge: Cambridge University Press.

Vila i Moreno, F. Xavier (2000). "Les polítiques lingüístiques als sistemes educatius dels territoris de llengua catalana". *Revista de Llengua i Dret* 34: 169-208.

Vila i Moreno, F. Xavier (2004). "Hora de fer balanç? Elements per valorar les polítiques lingüístiques a Catalunya en el període constitucional". *Revista de Llengua i Dret* 41: 243-286.

Bloc 4:

Casals, D. (2001): «Contribució dels *media* orals en la construcció d'un estàndard de masses plural: presència del dialecte nord-occidental en el llibre d'estil de les emissores radiofòniques de la CCRTV». *Zeitschrift für Katalanistik*, 14, p. 150-161.

Casals, D. (2007): *Ràdio en català. Contribució de Catalunya Ràdio a la creació d'un llenguatge radiofònic per als informatius*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Casals, D.; Faura, N. (2010): *El català als mitjans de comunicació*. Barcelona: EdiUOC.

Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals (2006). *ésAdir* [en línia]. Barcelona: Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals. <http://esadir.cat>.

Fabra, P. (1913): *Normes ortogràfiques*. Barcelona: IEC.

Fabra, P. (1917): *Diccionari ortogràfic*. Barcelona: IEC.

Fabra, P. (1918, 1933⁷ [2000^f]): *Gramàtica catalana*. Barcelona: IEC.

Fabra, P. (1932 [1981¹³]): *Diccionari general de la llengua catalana*. Barcelona: Edhasa.

Fabra, P. (1956): *Gramàtica catalana*. Barcelona: Teide.

Haugen, E. (1983): «The implementation of Corpus Planning: Theory and Practice». A: J. Cobarrubias i J. A. Fishman (ed.), *Progress in Language Planning. International Perspectives*. Berlín / Nova York / Amsterdam: Mouton, p. 269-289.

Institut d'Estudis Catalans; Secció Filològica (1990a [1999³]). *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana [= Proposta]. I. Fonètica*. Barcelona: IEC.

Institut d'Estudis Catalans; Secció Filològica (1990b). «La llengua en els mitjans de comunicació de massa i especialment en la televisió». A: Institut d'Estudis Catalans; Secció Filològica (1990), *Documents de la Secció Filològica*, i, Barcelona: IEC.

Institut d'Estudis Catalans; Secció Filològica (1992 [1999³]). *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana [= Proposta]. II. Morfologia*. Barcelona: IEC.

Kabatek, J. i C. D. Pusch (ed.) (2009): *Variació, poliglòssia i estàndard. Processos de convergència i divergència lingüístiques en català, occità i basc*. Aachen: Shaker.

Lamuela, X. (1994): *Estandardització i establiment de les llengües*. Barcelona: Edicions 62.

Martí i Castell, J. (ed.) (1991): *Processos de normalització lingüística: l'extensió d'ús social i la normativització*. Barcelona: Columna.

Massanell, M. (2011): *Permeabilitat del català nord-occidental a l'estàndard mediàtic i educatiu: el cas de l'Alt Urgell*. Barcelona: IEC.

Massanell, M. (2012): «*Fewe temps que no diva tants verbs!*» *Manteniment i transformació de paradigmes verbals en el català nord-occidental del tombant de segle*. Barcelona: PAM.

- Pradilla, M. À. (ed.) (2001): *Societat, llengua i norma. A l'entorn de la normativització de la llengua catalana*. Benicarló: Alambor.
- Segarra, M. (1985a). *Història de l'ortografia catalana*. Barcelona: Empúries.
- Segarra, M. (1985b [1987²]). *Història de la normativa catalana*. Barcelona: EC.
- Segarra, M. (1998). *Pompeu Fabra: una biografia*. Barcelona: Empúries.
- Segarra, M. (2000): *Anàlisi de la normativa catalana*. Barcelona: UOC.
- Segarra, M. i M. Bassols (2009): *El col·loquial dels mitjans de comunicació*. Vic: Eumo.
- Televisió de Catalunya (1995 [1998²]). *El català a TV3. Llibre d'estil*. Barcelona: Edicions 62.
- Veny, J. (2001): *Llengua històrica i llengua estàndard*. València: UV.
- Veny, J. i M. Massanell (2015): *Dialectologia catalana. Aproximació pràctica als parlars catalans*. Barcelona / Alacant / València: UB / UA / UV.